

ТЕМА 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКА, ЇЇ ПРЕДМЕТ, ФУНКЦІЇ.

Основні ключові поняття і терміни, які повинен ЗАСВОЇТИ студент, вивчаючи цю тему

- об'єкт соціології;
- теоретична соціологія;
- спеціальні соціологічні теорії;
- емпірична соціологія;
- функції соціології;
- предмет соціології;
- прикладна соціологія;
- мікросоціологія;
- макросоціологія;
- соціальні спільноти.

1. ПРЕДМЕТ СОЦІОЛОГІЇ. СТРУКТУРА СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

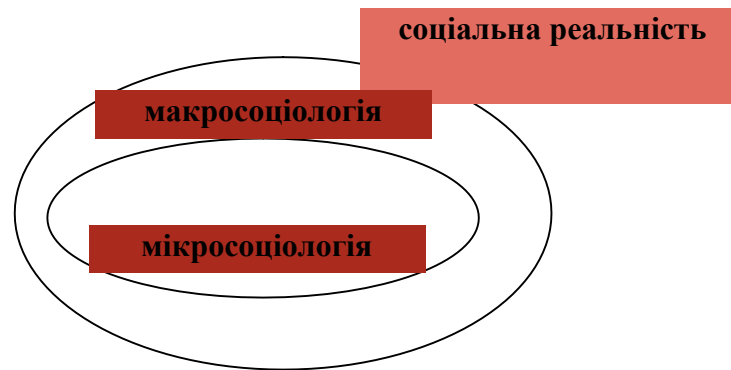
Соціологія (від лат. *societas* – суспільство і гр. *logos* – слово, вчення) – це наука про суспільство як єдину цілісну соціальну систему, соціальні відносини та соціальну поведінку людей. Специфіка і відмінність соціології від інших суспільних наук полягає в тому, що вона вивчає соціальні відносини між людьми, а також вплив цих відносин на формування людини, на її свідомість і поведінку, залежність особистості від соціальної організації і культури, залежність соціальної організації і культури від особистості.

Визначення предмета соціології різними вченими

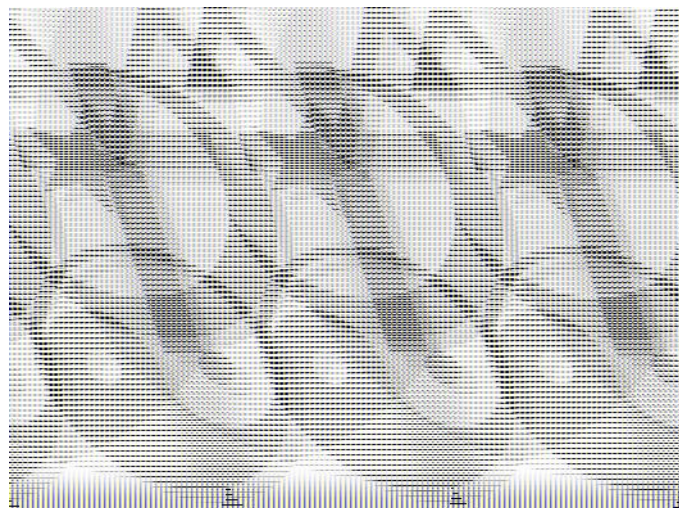
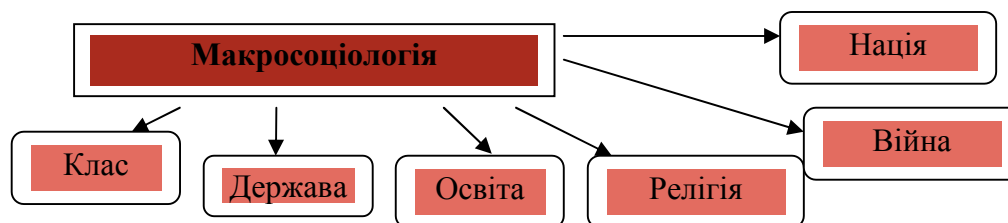
Автор	Основний зміст поняття
П. Сорокін	Соціологія – це наука, яка вивчає поведінку людей у середовищі собі подібних
Н. Смелзер	Соціологія – це наукове вивчення суспільства та соціальних відносин. Вона знаходить факти з реального життя і пояснює їх на основі наукового аналізу
В. Ядов	Соціологія – це наука про становлення, розвиток і функціонування соціальних спільнот, соціальних організацій та соціальних процесів, наука про соціальні відносини як механізми взаємозв'язку і взаємодії між багатьма соціальними спільнотами; наука про закономірності соціальних проявів

	масової поведінки
Г. Осипов	Соціологія – це наука про загальні й специфічні закони та закономірності розвитку й функціонування історичних соціальних систем; про механізми дії та форми прояву цих законів і діяльності особистостей, соціальних груп, класів, народів
А. Кравченко	Соціологія – система наукового знання, що викладає основи впорядкування і тенденції поведінки людей як представників великих соціальних груп

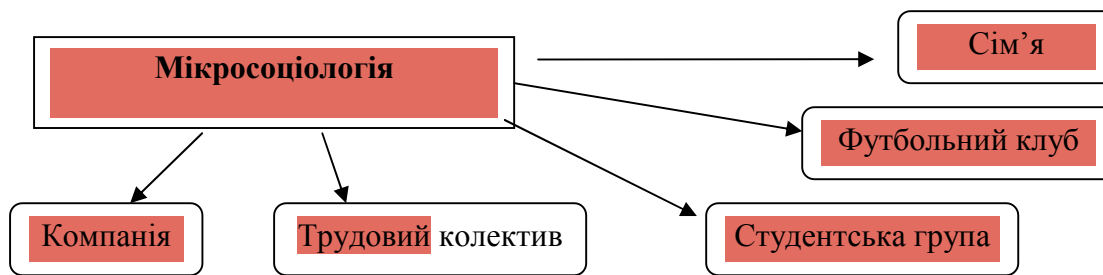
Взаємодія макро- і мікрорівнів соціології

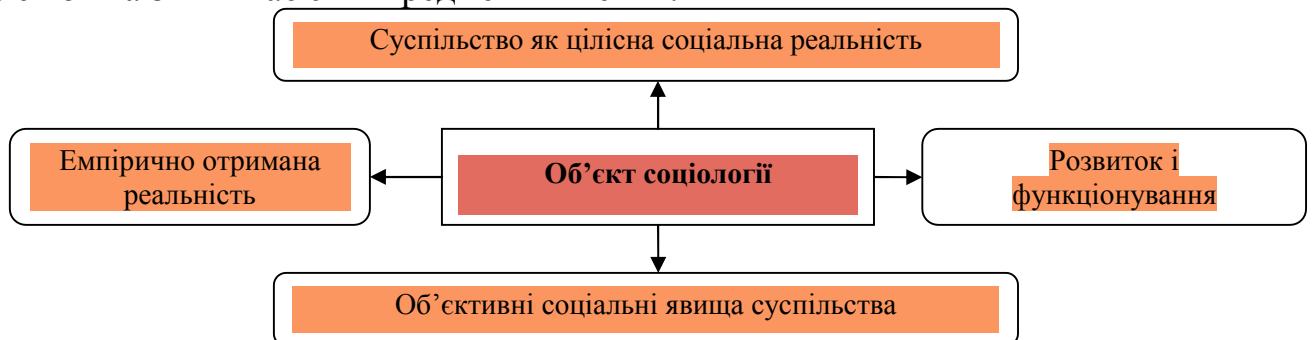
Макросоціологія вивчає соціальну дійсність на рівні великих спільнот (місто, страта, нація, клас) або на рівні абстрактного розуміння соціальних систем і соціальних структур.

Мікросоціологія – це сукупність соціологічних знань з пізнавальною орієнтацією на вивчення так званих «мікрооб’єктів»: міжособистісних взаємодій і стосунків, комунікативних зв’язків у малих групах, поведінки особи, мікросоціальних явищ і процесів.

Об'єкт соціології – це соціальна реальність, тобто реальне суспільне життя, суспільство як цілісний організм. Суспільство є об'єктом вивчення також інших соціальних наук – філософії, історії, політології, економічної теорії, права тощо, але кожна з них має свій предмет вивчення.

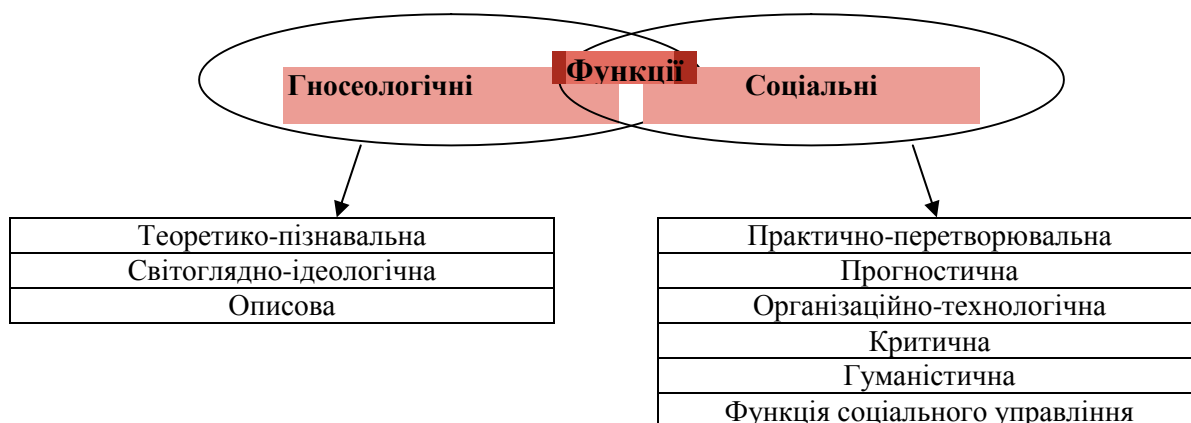
Предмет соціології – це певні сторони, аспекти, зв'язки, закономірності становлення й розвитку будь-якого суспільства. Тобто предметом соціології як науки є соціальні відносини, соціальні спільноти, соціальні інститути, явища та процеси, а також механізми їх взаємодії. Це те, на що спрямовані соціологічні дослідження, тобто вся сукупність властивостей, зв'язків, відносин, які мають назву «соціальних».

Елементи структури соціологічної науки (статична модель)

Структура соціологічного знання може бути подана у вигляді трьох елементів: теоретичної соціології, теорій середнього рівня, емпіричної соціології.

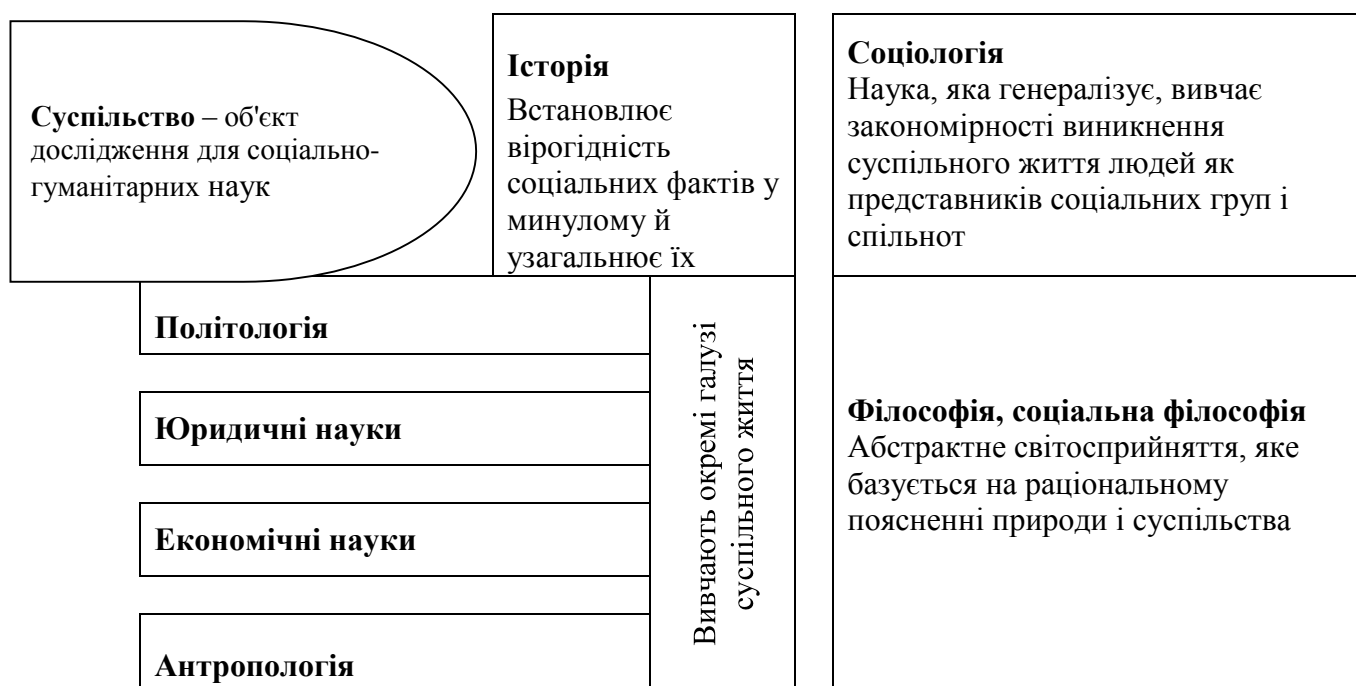
Нерідко виділяють ще один елемент структури соціологічного знання – прикладну соціологію. **Прикладна соціологія** – це практична частина соціологічної науки про специфічні закони, становлення, розвиток і функціонування конкретних соціальних підсистем, процесів, структур, організацій та їх елементів. Вона ставить завдання знайти засоби для досягнення практичних цілей суспільства, шляхи й методи використання здобутої емпіричної інформації, вивчення конкретних соціологічних теорій, тобто вона спирається на спеціальні соціологічні теорії та емпіричні соціологічні дослідження.

2. ФУНКЦІ СОЦІОЛОГІЇ.

- **Теоретико-пізнавальна функція** – забезпечує пізнання суспільства, пояснення, поповнення та збагачення існуючих соціологічних набуттів, розробка соціологічних законів і категорій.
- **Описова функція** – це систематизація, опис, нагромадження отриманого дослідницького матеріалу у вигляді наукових звітів, статей.
- **Інформаційна функція** – збір, систематизація та нагромадження соціологічної інформації, отриманої у результаті соціологічних досліджень.
- **Прогностична функція** – розробка на основі проведених соціологічних досліджень короткострокових або довгострокових соціальних прогнозів.
- **Управлінська функція** – сприяння вдосконаленню соціальних процесів.
- **Ідеологічна (світоглядна)** – розширення світогляду людини, сприяння його розвитку.

Соціологія в системі суспільних наук

Додаткова література

1. Микросоціологія и макросоціологія <http://postnauka.ru/longreads/7717>